

HLAS UKRAJINY

Orgán hájící samostatnost Ukrajiny.

Redakce a administrace v Písku, Rybářská ulice č. 2. (Bohdan Hrejšák). — Rukopisy radno zaslati redakci v Písku. — Vychází třikrát měsíčně. — Předpíci se na celý rok s poštovní záštitou Kč. 30.— Jednotlivá čísla 50 hal. — Rukopisy se nevracejí.

Vydání pro Prahu.

B. Hrejšák:

K 62. výročí smrti genia Ukrajiny Tarasa Ševčenko.

Uplynulo více než půl století, co v daleké pustině sibířské v nuceném vyhnanství dokončil svůj život prorok a genius Ukrajiny Taras Grigorjevič Ševčenko. Právě nyní tu mu 62 let. Skonal oplakáváje porobenou vlast, skonal smrtí vyhnance jedině proto, že chtěl viděti svůj ukrajinský národ svobodný uprostřed národů svobodných — chtěl viděti Ukrajinu co zemi slovanskou v rodině slovanské. Tento veliký muž zasechal všem Slovanům nejen krásné plody básnické, plně byrické noty, ale zanechal i plamenná slova příkazní svému národu. Slova jeho platila národu porobenému:

„Podaj ruku kozakovi
i serce čyste podaj!
I znovu jednem Kristovym
my onovym naš tichyj rajt.“

Tak volal Ševčenko. Slova ta měla k sousedům Polákům a pohledme, jak byla slyšána a přijata. Básník ovšem znal Poláky, leč on jakožto syn porobeného národa znal i Čechy, národ, který v těch letech vlek ještě germánská pouta. Kdo jednou četl jeho básně: „Kacil“ nebo „Jan Husa, P. J. Šafaříkovi věnovanou, přizná, že mládež s českých poutů podal tuto světodějnou odhodlost tak jako právě Taras Ševčenko. Hle, jak zní jeho slova:

I, o dyvo! Trupv vstale
i oči rozkryly,
i brat s bratem obňaly
i probovoryly:
slovo tychoš ljubovy
na výky i výky
i potekly v odno more,
slavjanskij riky.

Ševčenko prorokuje tu z mrtvých vstání Slovanstva a klada Šafaříkovi zasloužený věnec, praví:

Slava Tobě, ljubomadre,
Čechu slavjanyne,
ščo nedav ty potonuty
v německij hlubyni — našij pravdij.
Sláva Tobě Šafaříku
po výky i výky,
ščo zlyv jesy v odno more
slavjanskij riky.

Malá ukáзка z prólogu eposu. Ku konci, kdy Čechové vzali trochu země kostnické sebou do vlasti, volá básník prožívající celou trýzeň barbarské smrti Husovy:

„Počkejte!

Men tam nad hlavou
starý Žižka z Tábora
jž mávl bulavou.“

Jaké energie a síly ducha bylo potřeba, aby básník vlečoucí postá sibířskou stepí dovedl posilovati národ a vyhazovat nepřátele. Byl to nesmírně veliký duch genia — sešského genia. Hyl člověk-filosof rázu světového, Jak psal:

„Dumy moje, dumy moje —
těžce mně je z vama,
proč jste ležly na papíře
teshrýmá ľudama....“

M. Ševčenko

A dále:

Dumy moje, dumy moje,
vy moje jedině,
nemechejte aspoň vy mně
při těžké hodně.
Přiletejte šedokryle,
moje holubčata,
od toho Dněpra širého,
u step pohulaty (se baviti).
Z Kirgizama ubohym,
oni jž ubožij,
jž ubožij! Však svobodni
ještě se modij Bohu.

Přiletíte moje draží
tichými řetama,
uvítám vás jak dítě
a zaplčij s vama.

Ale Ševčenko neplákal jen nad Dněprem širým, on ve svých poesích šel nad bédami sociálními všeho lidstva, proklínal všechny ty, kdož sahali na svobodný život člověka vůbec. Neml-jí jména básnickovo širokému světu dosud známa, nesou velký díl viny sami Ukrajinci. Ševčenko možno měřiti s Vrchlickým, pokud jde o plí a s Dantem, pokud se hloubky filosofie týká. Genius jeho obnáší věky. Nespravedlnost a poroba nachází stejné v dobách Davidových jako v starých Athénách a Římě. Od pravěku vychází a sleduje sociální poměry a vplétá je v básně i prorocť. Jež platí nejen Ukrajině a Slovanům, ale celému světu.

Hle jak soudí Ševčenko Davida, když onen nakázal, aby mu byla přivezena Birsabě, choť jeho vojna:

„Ja My povelym!....
Ja car nad Bozym národom,
I sam jž — Bůh v mojí zemi!“

I vse!
„A trochy zhomod
raby zabychu pryvely.....“

Ale Ševčenko nejen odsuzuje krok Davida, on pliče nad Hurlásem, jenž byl na ten čas v poli:

„Jemu ubohému i sa nezdało,
že jeho choť s prorokem spala.“

Ševčenko nalezl všechno, prozkoumal všechno a všemu dal formu. On miloval přírodu, on miloval lidstvo — miloval jej tak jak snad nikdo nemiloval. Jeho básně jsou tak spjaté s přírodou, že ani jedna jeho básně hlubší významu se nezačiná tak jak začínali básníci.

Šíře Zaporožské stepi, velkolepost Dněpru, zádušnost a tesknost šíře Ukrajiny odrážejí se v jeho tvorbě. Zeměl v divoké sibířské stepi, ale duch jeho dnes ohřívá čestilcový národ.

Remy d'Aval:

Vraťte ten chléb!
(Dětem Ukrajiny.)

Kdys chlapce zřel jsem, jemuž chleba vžal.
Teď ještě slyším úpěnlivý hlas.

Otázka východní Haliče sice jest rozřešena, jest **však nutno** otázce této věnovati více pozornosti, což v příštím čísle uveřejníme.

jak plačky prosil onen kňazík malý:

«Mám hlad, mám hlad, ó, vraťte chléb mi zas!»

Vlak darmo vzdychá, lidé jen se smálí;
co po tom jim, když chudý zemrá. — Co
polední zve k plným mísám — v dálí:
«Mám hlad, mám hlad, ó, vraťte chléb mi zas!»

Tak i dnes úpi zbožáci malí.
Postojte, slyšte zoufalý ten hlas — — —
Kdys lidé xli jim šťastné dětství vzali —
ó, vraťte jim ho, vraťte chléb ten zas!

— III —

Hraška Vladimír:

Problém výchovy.

Učitelé posledních dnů dokumentovaly
mravní demoralizaci výchovy. Bylo mu 20
let a byl zabít politika.

Povinnost nás všech bez výjimky jest
pracovat a snažit se, aby budoucnost našeho
národa a celé lidské společnosti, zejména Čes-
ny jme, byla lepší přítomnosti.

S nynějším stavem nemůžeme být na-
prsto spokojeni, třebaž byl zdánlivě lepší a
smotitelnější dob na př. před 6 lety.

Zajisté že dle zákona stálého vývoje
mnoho věcí se ve světě zlepšilo, nečestný
lidský duch odhalil mnoho nového, čím lze si
život zde na zemi zpříjemnit, ale zase v mo-
žném lze pozorovali značný úpadek. Pohutky
jednání našich otců a jejich práce pro vlast
byly zmenšenější a ideálnější; můžeme jim,
pravda, vytýknout, že se příliš dávali unášeti
svým city, snadno se dovedli nachnouti pro
nějakou novou myšlenku a jednali často ukva-
peně a neopatrně, neprakticky.

Ale oč je dnešní «praktické» pokolení lep-
ší? Vláde vládní nízká získatelnost a zlatě-
mu telet se obětuje vše: čest i prospěch ná-
roda, blaho milionů bratří. Zdá se, že demora-
lisace započala u nás kořeny a že se dočkáme
události daleko horších dnešních dnů.

Dočkali jsme se hraných skandálů a u-
dálosti, jež daly poněkud nahlédnout do bít-
na a kalu našeho společenského života. Spě-
jeme v záhubu, či jest nějaké východisko z
těchto smutných poměrů, jest nečtě je v lepší

FEUILLETON.

K. Němec:

Malířství a malíři na Ukra- jině.

V.

O tvorbě současných malířů ukrajin-
ských nelze nám psati dosud sestavnou stu-
diu pro nedostupnost materiálu. Reprodukce
prací, jež jsou po ruce, dovolují toliko letný
pohled do oborů jednotlivých malířů. O. Mo-
nastyrski budíž nejprve jmenován. Mysle-
me-li na Ukrajinu, vybavuje se představa ste-
pí záporožské a s ní nevyhnutelně spojené tá-
bory kozáků. Hoší jezdů na malých korá-
cích v širé rovině kam oko dohlédne, travná-
té lány, žhavou atmosférou léta oblévané jsou
motívem, jež Monastyrski bravurně na
svých plátnech podává. Tak maluje třeba sta-
rého kozáka se synkem na vraníku, an pách
do záporožské stepi a obraz je malován s ne-
všední vervou: je v tom vzruch, pohyb, ži-
vot. Nasadí několik skvrn do pozadí obrazu a
hle, vytvořil se jezdi v houdu, daleko, atmo-
sférou zahalení. Malováno je to s chůkem,
jež připomíná silně muločovského Polka J.
Brandta. Jemu ovšem malby, na nichž více
méně každý umělec akazuje jen rutinu, štět-

časy, či snad budeme stále bezmocní a vydá-
ni v kate každému potřebě?

Jak můžeme přispěti ke zbudování šťast-
nější budoucnosti svého národa a prospěti
nejlépe celému lidstvu? Tak ptá se snad
mnohý poctivec! Odpověď: Stvořme novou
generaci, vychováme pokolení lepší nynější-
ho, dejme své vlasti nové občany, kterým by-
chom smále a s důvěrou mohli odevdati sta-
rost o jejíš věci.

Dnešní generace k velkým školám, kte-
ré ji očekávají, naprosto nestačí. Nuže, kdo je
vskutku poctivý a k tomu osud národa leží na
srdci, nechť se ze všech svých sil přičiní, aby
dal národu zdárné syny, náruku konečného
vítězství po dlouhém zápase. To jest úkolem
výchovy.

— III —

Umělci.

(Malý feuilleton.)

Že Ukrajinci jsou národně zpěvumilov-
ným jest dávno známo a slouží jim tu jenom
ke cti; že však Ukrajinci dodatečně mají hoj-
ný dar řeči, to jest méně lichotné. Jistý člo-
věk, který častým styky s Ukrajinci měl pří-
ležitost poznati tuto jejich vlastnost, praví,
že líto bít dovedou nejen pěkně zpívat, ale ta-
ké hovořiti. Vyjádřil se o nich dokonce asi
takto: «Mezi Ukrajinci utvořily se přímo celé
seřty, jež dovedou o svých názorech mluvit
celé týdny, měsíce, ba celé roky».

Nu — konečně tomu se ředivte. Ukrajin-
ci se vyhnanci nemohou si zjednoti každý pro
sebe kapelu, aby jim zpívali, nahrazať si to
tedy povídáním.

Im, Božinku! To je přec samozřejmé, že
«voni» musejí nějakým způsobem to své umě-
ní ukázat světu. Takový umělec nebude
přece zaháněvat svůj «talent».

Nemá-li s kým povídati, povídá sám sobě.
A to jest jeho nejrůznější vlastností, že své-
ho talentu neskrývá. —

Jsou však lidé nepřetělci, nebo bruchovní
tínko ke př. ští, kteří nemajíce smyslu pro to-
to «umění» — říká, že je to nevyčvádnost,
neotesanost a neušlechtnost. — — —

Ale naši hovořící na tyto řeči ať za-
mák nedbať — nanečtyře si pomysli asi tohle:

ce, věci drabnější, zakázkové, pozoruhodné
mnohy jenom po stránce zevnějšího udlání.
Domníváme se, že k takovým počítá J. Blaké-
vič své pohledy na rozmanité ty monastýry a
mohyly. Jsou partie na takových náhledách
velmi pozoruhodné, které ovšem nezachraňu-
jí díla. V tom směru je šťasten každý umělec,
jenž počíná v řadě svých děl takových prací
co nejméně. Ale ovšem jsou chvíle, kdy jest
třeba vyjít širokého vlnu vstříc a pak po-
stával věci a la Pekrovský monastýr. Bla-
kovič je malíř žnak velice schopný a věrně
v jeho dobré jádro umělecké.

Svědomitým v zobrazení detailu jest Pe-
truk. Kdyby šlo o zápis malby ruky s foto-
grafr, obstál by Petruk velmi čestně. Netřeba
však mít obav z přirovnání. Umělec tu stojí
nad kopistou, veškeré ty podrobnosti, jež na
lince i pletí zaznamenává, pochizeny jsou
vyššímu účelu. «Ukrajinské sešské děvče» a
«Ukrajinská seška» jsou takovými díly. Ohro-
mající je svědomitost, a jakou zaznamenává
každou podrobnost výřivky, fasonu šperku
nech matný lesk korále. V tom směru nachází-
me paralelu v některých krajových studích
Mánesových a pokud jde o podání, možno jti
pro srovnání až k Baltazaru Demerovi. Moh-
la by se namanout otázka, jsou-li takové
krajnosti ve prospěch umění. Odpověď v ta-
kovém případě by vyzněla ve prospěch Pe-

trukův. Zručnost není tu cílem, nýbrž pro-
středkem, stěm samozřejmým, co propůče-
no myšlenkou vyšší. Krátce řečeno: dílo má
také duši, což stává Petruka v řadu dobrých
umělců.

Váznivým vyznavačem barvy je F. Kra-
cický. V letech, kdy plein-air byl hešem dne,
vznikly jeho pozoruhodné studie. «Děs» před
chatou sedící budíž jmenován za osobu. O.
pravdivý malíř hlásí se ke slovu. Radost ze
slunce a stínu, šťastnaté valery barevné, at-
mosférický vliv na odstín, to vše je podání
rozkožným smyslem pro plein-air. Také v
pádnosti štěte, v širokých, neomylných ta-
zích je něco, co budí respekt. Ac vyznavači
slunce nedostali se mnohdy dál, než k povr-
chu, zůstávajíce na studiu ovzduší a světa,
možno říci, že Krasický má jisté plus v tom,
že dovedl propůjčiti svým modelům odušev-
nění. Aspoň jeho «Děs» dává a mozočných
rukou a věky rozrytého obličje tušit trýzeň
celého života, který v posled nezůstáváje z
lidského tvora víc než karikaturu. Obraz ma-
lován r. 1905 a od té doby cile v malířství za-
šly v jiné koleje. Němdeň dílo Krasického
zůstalo svěžím, máje pečet pravého umění.

Podobně možno mluvit o P. Levčenkovi.
Malíř čerkovského styku v dohrém slova
smyslu. Také jemu je barva a světlo prvním
problémem, i on má smyslnou radost z povr-

«hm, bledá závist, máš vztek, že je nímou, a
že mluvit neumí».

Obvyčejně odhývaj naši hovoráci každou
podobnou kritiku prostou nevlídností a klá-
dně blábol o svých sladkých fantasiích dál..

Jen v případě, že — — —
Ale počkejte, tuto historiku lidské nevlí-
dnosti musím vám vyprávěti!

Na zadní zloštinu tramvaje vstoupí mladí,
elegančně ustrojení muži a dvaz usadnou, ne-
ní v celé tramvaji slyšeti než jejich libezné
tenory hláholiti o programech. Kóby obe-
censtvo aspoň rozumělo — snad by se zamí-
lovalo do těch skvělých frází, ale toto obe-
censtvo nebylo nikdy blahobolné a snad ní-
kdy nebude. Tu přistoupí k nim právoděi:

«Pánové, nemohli byste býti trochu tíší?»
Jeden se máš podíval a kdys ukončil větu o
marxismu, procedil mezi zuby: «Že se tady
nesmí kouřit — to zde máte napsáno, ale že
by se zde nesmělo hovořit, to zde napsáno
není. A proto vám po tom nic není.»

I podívaje se, lidsky, jaké to dlouhá, du-
chaplá a okanzitá věta. Nem-říž to k slávě?
Je to přímo staré slovanšské hlásování — a
ruk ještě se povídá, že Ukrajinci jsou špatný-
mi Slovany.

Nuže, jak se to skončilo? Právoděi byl
tímto znamenitým argumentem přiveden na
okamžik do rozmarů, ale dříve než vzmohé se
na odpověď, povstal muž mohutných ramen
se sedáčka a obrátiv se tvář k triumfujícímu
umělci, jenž právě začal dvazátou kapitolu
marxovského socialismu, klidně, ale důrazně
řekl:

«Máte pravdu, pánové, že to tady není
napsáno, ale pamatujte, že tí, kteří psali, aby
se zde nekouřilo, trochu méně mluvili a snad
více myšlil. Toto upozornění na naše hovořá-
ky ani dost málo neúčinkovalo, neboť jeden z
umělců mluvený rukou, chtěl již zase pokrač-
čovat, ale v tom okamžiku slovo uvázlo mu
na jazyku. Onen silný muž pozvedl hl a řekl:

Jen se pánové pokuste, já vám límed do celé
vaší theorie tímto přem dodám ještě několik
kapitol. Publikum se konečně směje a umělci
— oh, neptejte se mne! Choma Chomovyje.

— III —

Dopis z Ukrajiny

k svému pánu, jenž jest na emigraci.

Obdržel jsem váš dopis, kterému jsem velice rád, poněvadž již dávno jsem o vás něco neslyšel. I mnozí z našich lidí vám psali, ale jak vidím, ani jediného listu jste nedostal.

Nosím váš dopis s sebou a všichni, když jej čtou, jsou jím velmi udiveni. Myslí každý, že vy všichni už dávno jste mrtví, nebo že kdesi světem bloukáte; nyní mluví, že jste si mnoho peněz vzali na cestu.

Když vaše matka oděla, dlouho se mužci namáhali nalézt nějaké poklady u vás; všechna podezřelá místa rozkopali, v sadě i okolo domu, též ostrov na jezeře prohlédali, ale marně, ničeho nenašli. Co dělat — učení člověk je vždycky chytřejší než učení — on ví, kdy uložít i kdy vzít. Ale mužik takového nic nedokáže. Ne darmo se říká, že by z blouposti i Bůha sněhl. Tak i nyní — sněží vše, co oči uvidí; na konec ani jim samotným ničeho nebylo.

Není kůň, není skota, ani nářadí nezůstalo. V minulém roce byla ještě pěkná úroda, tož již dobře, ale nyní, kdy se neurodilo téměř nic, je všude velká bída. Práce seťové na podzim také nebyly valné, snih lehl na neumrzlou zemi a vůbec po celou zimu bylo ošklivé, nestálé počasí. Sotva z ozimů co vzrode. Všechna naděje nese se k jarním, jestli ty zrakům, bude bídná věc. Úrady ukládají mnoho naturálních daní, ale aby poměly tu to, aby lidu bylo ulehčeno, to jim ani napadne.

Mně Bůh chrání, snad za moji skromnost. Vzpomínám často na svého nebožtíka otce a žehnám jeho památce. Když mně dával do učení ke krejčím, což se mi neprosto nelíbilo, neboť chtěl jsem zůstat doma a oženit se, řekl mi: „Ty hlupáku, vík, co stáv v pšně? Tam stojí, že sedm let trval hlad v zemi egyptské, ale do dšer krejčovských i obuvnických se přece nedostal.“ Poslechl jsem tehdy a po celý život nemohl jsem toho llovati. Šel, jak chci. Pravda, potřebných štek je velice málo a jakost velmi špatná, do toho však mně nic není. Co mi dáš, z toho žít. Jeden čas šil jsem většinou z látek, kterými byly kdysi potahovány voňky železničních vozů. Toto zboží bylo výborné, důkladnost sama, až v

chu věci a při tom vlídne vrtuosně vyjadřovací prostředky. Jeho „Pradlena“ je mázkou velmi disciplinované malby, kde modř s oranžovou červení dávali jednodušší, ale ve vše příjemný požitek oka. Při tom nepostrádl obraz dekorativního účinku ve vyvážení ploch a umístění barevných skvrn.

Dále budíž jmenován Mychajliv. Cím nám Čechům je Vltava, tím je Ukrajinci Dněpr. Kolik umělců vyvířilo půvab naší řeky malbou nebo hudbou. Podobně Dněpr stál se opevněna řekou bratrského národa a není náhodou, že Mychajliv za války světové maluje „Kámen“ na Dněpru. Osobou technikou malován je ten ohenz. Bylo-li by možno mluvit o životě hory, tak je ukázka Mychajlivova „Kámen“ dokladem nad jiné. V těch skvrnách a glazurách se hřích, žmž jsou hoky horské rezervány, jest kus života prašily země. Ze jsou tvary hor a kamenů v lece typické, jinde nevidíme, netřeba připomínat. Nad vším se vznáší modravý opar letního dne, propůjčující celku pravé vzdušnosti. Věřím, že Ukrajince rozehřívají při pohledu na ohenz obraz ještě jiné strany, než nám zrakům zůstávají skryty, tak jako čínské neposířehne nikdy z tvorce Alekšovy nebo Sntanovy tajemné kouzlo, žmž promlouvají k české duši.

(Pokračování.)

tom ležly vázly. Na omce by to snad vydrželo sto let. Bohužel, to bylo dávno, nyní žemy tkají a dělají domácí sukna. S počátku šlo jim to spíše, teď už nabýly zručnosti.

Zjeme jako dříve. Dědiny jsou už pěkně opravené z vašeho a ze státního lesa a lecko i peněz nabrala, na kupy, ale ty jsou jenom podnětem ke vzdychání, poněvadž nemají ceny ani zlámané greše. Jedna žena se zde zbláznila, masil jí odvěz do nemocnice. Vyčelala ohromné peníze na vodce a když odjela do města, aby nakoupila zboží, s úžasem poznala, že její peníze zatím pozbyly platnosti. Pomáta se z toho na rozum. Pozdřavila se, bohudik, a opět prodává vodku, jenže teď už jen za stříbro, za obilí anebo za nějaké jiné zboží — peníze jí nelikají. Já tuto věc pochopil již dávno a nejjí za peníze vůbec.

Ptáte se na váš majetek, budovy a různé ještě věci.

Majetek váš rozdělili mužici špěš, hned, když odjela vaše matka. Budovy stojí jako dříve, jenom kůna shofeta. Rozdělili se o to na podzim a na jare přišla vyhláška, že vaše majetek prodadlo státu a že tam bude hospodářský výbor. Přišli komisaři a vojáci, poručili, aby všechno rozkradené bylo vráceno a uloženo v kůlně. Vaše krávy, pokud mužici je nezabili nebo neprodali, byly jim do jedné odebrány a odvedeny do kláštera. Mníchům pak nařídili, aby se o krávy starali a maslo i tvaroh odváděli správám velkostatků. Mužici měli z toho velké nepřijemnosti. Když nebylo vojáka, byli by neposlechli, ale takto jim nebylo, než-li se podrobili. Proto se shodli mezi sebou, že uloží do vašich kůlny všechno co nepotřebují a v noci kůlnu zapálí. Pak ovšem bylo těžko úřadům pátrat po tom, kdo zakradem vrátil a kdo ne. Řeklo se, že všichni vrátili. Z vašeho domu ukradli z počátku vše, co se dalo: rámy, dveře, cihly, prkna z podlahy, a pustili se dokonce i do střechy. Tehdy však přišli komisaři a dům byl zase přiveden trochu do pořádku. Od Nového roku, jak se proslychá, bude ale výbor rozpuštěn, poněvadž státní pokladna musí naň přilít doplácej. Teprve nyní naši mužici se rozhodli, že zabrání dalšímu pustošení a že jakmile výbor odjede, budou dům sčezit. Ani dříve nerozkřádali statek z nějaké zlomyslnosti, prostě co kdo potřeboval, šel a vzal si z vašeho, mysle, že, vezme-li on, vezme druhý.

Znám dobře tyto věci, neboť mně s počátku zvolili za komisaře. Místní mužici i tehdy byli proti rozehraní vašeho majetku a silně zragovali od toho mladé, říkáce jim: „Nevíte si, hoši, kamery na cestu, po které možná ještě jednou budete muset jít!“ A jistě že by při tom i zůstalo. Přišli však vojáci z fronty, většinou lidé cizí a namluvíli mužikům, že byl vydán zákon, aby všechno panské jmění bylo rozděleno. Jestliže někdo bude proti tomu, že celý jeho dům propadne a žádné náhrady odnikud nedostane, já sám jsem tehdy tomu uvěřil.

Ptáte se dále, co si dnes myslí naši mužici. Žádají mně, abych vám o všem napsal, a že oni všichni si přejí, abyste se vrátili, aby mohli zase vydělavat. Pokud týče se půly, říkají nám komunisté toto: „Přeměňte celý velkostatek na parcely a páni utrou nos na včelky!“ Někteří mužici s tím souhlasí.

Lesy vykeceli velice mnoho. Na našem velkostatků bylo dosud málo velikých požárů, za to však sousední státní lesy skoro celé vyhořely. Je to většinou les borový, suchý a stačí sirku odhodit, aby z toho byl hned vel-

ký ohenz. Každý rok hoří od jara až do sněhu. A kdo z toho má užitek?

Pokud mně se týče, mám všechny stejné rád, jak mužiky tak i vás. Jak vy, tak oni nic zlého mi neudělali.

Stran vaší olárky, zda by mohli některý z vašich bratří vrátiti se na statek, nemohu vám říci nic určitého. Všichni vážní mužci uvidí vás velice rádi a říkají že vás budou krmít, že pro vás budou pracovat, že budovy vám opraví, a statek vás nechají na pokoj. Bohužel nevědí to jenom na nich; budouť staťi těší se nyní malé účte. Větš vedou teď většinou mladí tovární dělníci, odchovaní komunistů. Nevím proto, jak se s nimi shodnete. Židé jsou chytří lidé a mnoho ňich je mezi komunisty, mají vliv na různé záležitosti a přece není vidět, že by jim to hodně vynášelo.

Ovšem, naši mužici pořádně zchludí a vyhladověli. K jaru bude to ještě horší. Tehdy jistě smíři se se vším, jestliže jim ukážete, že máte peníze, že jim můžete poskytnouti výdělek a zaplatit obilím anebo zbožím, ale nejspíše vezmou stříbrné peníze. Jejich mínění dnes jest, že mále hodné peněz a velmi po vás touží. Všechno záleží na tom, jak se dohodnete s komisaři a komunisty. Více vám o této věci psati nebudu. Napíše raději ještě vy mně, co myslíte dělat a co minule nabídnout mužikům. Naši mužici jsou lid důvěřivý a znají vás všichni. Myslí, že nebudou-li komunisté dělat obilí, rychle se s nimi dohodnete. Nějaký přídel země jim ovšem budete muset povolit v každém případě, neboť mají poň velice málo. Je pravda, že oni nyní žádají velice mnoho, ale sám víte, že jejich slova není slovem českým — pohovří a sleví. Jestliže se jim to vynahradí jinde, pak snad spokojíli by se s docela nepatrným přídělím. Mužici touží v první řadě po tom, aby mohli žiti spokojeně a aby si mohli pocravitli hospodářství. Při nynějším stavu věcí ani jim není veselo, neboť země si člověk ukousnouti nemůže a jednou kůra stačí jen kosím. Avšak znovu upozorňuji na to, že s penězi dokáže se všichni, ziti co bez nich bylo by marné o něčem i řeč zavadět. Začínají bez peněz, značilo by jim věřice jistě ostudě a nezdaru.

— III —

Ukrajina.

Rodinním, žič synové i děti byli odsouzení moskevskými bolševiky k smrti popravením, zastřelíme z daleké ciziny hlubokou soustrast a věřím, že prolítá krev jejich marna nebudu. Organizaci „Prosvita“, jež ztratila tak nejctnou 84 členů vlastenecky cítilých a uvědomělých lidí, přejeme, aby našle úsilovně vychovávala nové a nové myšlenky a hrůlnost v zápase proti barbarům Moskvě.

Nepříznivá situace pro naše textilnictví. Situace pro naše textilní výrobky na Ukrajině jest nepříznivá. Mimo všeobecných přičin, jakými jest vysoký kurs naší valuty, nepříznivé poměry dovozu, značný význam má blízké sousedství s Polskem a systém ochranných cel.

Systém celních poplatků znemožňuje téměř jakýkoliv dovoz textilií a nacházíme-li zde látky cizího původu, jsou to téměř výhradně látky zakoupené buď Vněštorgem pro vlastní výdělek a tedy dovezené beze cla, aneb látky pašované.

Pouze pašované textilie mohou soutěžit se zdejším textilním threm. — Pro informaci uvádíme některá data z celních předpisů:

§ 199. Látky vlněné:

1. mající v libře žo 2 aršínů (oktá) 3 st. r. za 1 lb.

2. majlí v libře od 2 do 3 aršínů (Goktů) 3 a půl zl. r. za 1 lb.
3. majlí více než 3 aršíny 4 zl. r. za 1 lb.
§ 200. Látky poloheďvábné.

1. Látky za funt 9 zl. r. za 1 funt
2. Stahy, tkanice a pod. 11 zl. r. za 1 funt
Pozn. Za stahy počítá se látka šířky do 12 cm.

§ 196. Látky hedvábné a gúzy:

1. Látky majlí v 1 libře do 24 aršínů 16 zl. r. za 1 funt
2. Látky majlí v 1 libře více než 24 aršínů 24 zl. r. za 1 funt

3. Látky se vzory, vyplétanými stroji 36 zl. r. za 1 funt
Plátna lněná, konopná a l:

1. Bílá, vyvařená a bílená 3/4 zl. r. za 1 funt
2. Barevná, tisk. neb. tkaná 3/6 zl. r. za 1 funt
3. Plátno na kapsničky a tenké, majlí přes 9 arš. v 1 funtu 4/5 zl. r. za 1 f.

- Látky bavlněné, surové, nebarvené od 1.35 do 3.25 zl. r. za 1 funt.
Látky bavlněné barvené od 1.40 do 5.50 zl. r. 1 funt.

Pokud se týče míst výroby, látky jsou ponejvíce z Moskvy, která vyrábí v dosti značném množství látky vlněné, zejména ale různé kamašy a plátna. Látky vlněné místního původu prodávají se od 20—50 Kč. za 1 aršín, jsou však nevalné jakosti. Plátna jsou jakosti lepší a čistá, lněná plátna jsou jakosti výborné. Cena jich kolísá se od 10—30 Kč. Lepší látky vlněné jsou zahraničního původu a cena jich pohybuje se mezi 100—200 Kč za 1 aršín. Lepší látky jsou většinou původu anglického a pašují se buď z Polska nebo Baturma. Látky polského původu jsou oblibeny pro svoji láci (50 až 100 Kč. za 1 aršín), avšak jejich jakost není valná. Uvedené ceny týkají se drobného prodeje.

Celková situace byla by pak následující: V oboru látek, kamašů a laciných bavlněných a vlněných látek naše konkurence není možná. Dalo by se uvažovat event. o dovážení leptých druhů látek vlněných, zejména tmavých, po kterých jest poptávka, jelikož jest jich velmi málo. Zde však nelze počítati na hromadný odbyt, jelikož kupci, kteří jsou schopni plátni takové ceny, jest poměrně málo. Zdejší činitelé začínají k otázce dovozu textilií stanoviska dosti nepřívětivě, jelikož se bojí o svůj průmysl domácí, který posuz v poslední době počíná se poněkud vzrůstat. Není pak vyloučeno, že při skutečném podotěhu dovozu mohly by vzniknouti jiné překážky formálního charakteru. Sovětská vláda povoluje v zásadě dovoz pouze těch výrobků, které se zde nevyrábí a v dohledné době vyráběti nebudou. Proto potřebné částky spíše budou věnovány na koupě textilních strojů a surovin, které garantovaly zlepšení a rozšíření výroby, nežli na koupě hotových látek.

V budoucnu však třeba vždy počítati s konkurencí Polska, které výborně zná potřebu ruského trhu a geografickou polohou léží z nynější situace. Přiznivě poměry valně k tomu obchodu ještě pomáhají. Polští obchodníci dobře pochopili situaci a přicházejí v tomto ohledu ruskému a ukrajinskému trhu vstřícně jak cenami, tak i úvěrem. Nabízejí takové podmínky, které nemohou nabídnouti novým svým odběratelům. Neštědíc však na tyto výhodné podmínky, přece jen obchody s textilním zbožím nejsou značně a převládá pašování, které poskytuje značnější výhody jak prodávajícím, tak i kupujícím.

V důsledku uvedeného nelze alespoň v nynější době Ukrajinu míti za vhodný trh pro naše textilní výrobky.

Cukrovarnický průmysl na Ukrajině. Z

Revaži. (Russpress.) V těchto dnech na oficiálních poradách o cukrovarnickém průmyslu, jež se konaly v Moskvě, byly podány referáty o stavu cukrovarství v Rusku a na Ukrajině. V Rusku hospodářský plán pro rok 1922 byl vyplněn z 85 proc., osevná plocha čísla 28.000 desjatín, na nichž bylo sklíženo asi 1,200.000 berkevočů tov. cukrovky. (Berkeovec je 160 kg). V chodu bylo 22 cukrovarů, které zpracovaly přes 1,000.000 berkevočů. Produkce cukrovarů ve Velkonisku dosáhla 58 proc. dovážecí normy, celkem bylo produkováno 2 mil. bílého cukru. — Na Ukrajině kampaň dala se za počátkem velmi nepřívětivých. — Sklizeň není ani zdaleka taková jako obvykle a jakost řepy není valná. Úharem bylo sklíženo 5,400.000 berkevočů; do cukrovarů bylo svezeno 80 procent sklizeň. Kampaň byla v 60 cukrovarů; jich produkce činila 60 procent dovážecí normy. Bylo spracováno 4,200.000 berkevočů, takže 1,200.000 berkevočů nebylo zužitkováno pro nedostatek toseva. Celkem na Ukrajině bylo vyrobeno asi 6 mil. pudů (pud je 16 kg) bílého cukru.

Základ boševické propagandy ve východ. Halick. Tiskové oddělení zdejšího zastupitelství Západoukrajinské republiky žádá nás o uveřejnění následující opravy: V některých časopisech vyskytla se zpráva, jakoby Sovětská Ukrajina začala propagandu za účelem připravení anexy východní Halicé do Sovětské Ukrajiny. Zpráva v této formě jest rozhodně nepravdivá. Sovětské Rusko a Sovětská Ukrajina je vázána v otázce východo-halické problému, odevzdaným do protokolu rasko-ukrajinskou mírovou delegací po čín mírových přerátek s Polskem v Rize, ve kterém se praví, že Sovětské Rusko a Sovětská Ukrajina uznávají ve východo-halické otázce jen právo sebeurčení obyvatelstva tohoto území. Ve smyslu tohoto principiálního prohlášení zachovala se sovětská delegace v Janově a projevila svou pohotovost podporovati pamětní spis ukrajinské Národní Rady východní Halicé dotýčným znovuzřízení Západoukrajinské republiky co demokratického, neutrálního státu všech halických národností, předložený politické komisi janovské konference. Když jsou nyní z polské strany rozšiřovány nesprávné a tendenční zprávy o domnělé anekci propagandě v Rudanské Ukrajině dotýčny východní Halicé, pak sledují očividně jen ten účel, strážiti dohodové mocnosti boševickým nebezpečím a tím učiniti je povolnými ve smyslu polských anekčních a imperialistických snah v záležitosti rozhodnutí východo-halického problému právě teď, kdy polské ministerstvo zahraničních věcí pracuje nad příslušnou notou.

Otázka uznání východních hranic Polska jest již jen několik dní, tak oznamují polské listy z Paříže. Bylo by to zahájeno ihned, ale následkem onemocnění anglického velvyslance, porady velvyslancecké konference jsou na několik dní odročeny. Poláci všude se snaží odvésti diplomaci na klamnou cestu, ale jejich taktika jest již známa.

Povstalecké hnutí proti boševickým není zničeno. Jak jsme se dověděli, roste na Ukrajině organizace povstaleckého hnutí ve prospěch ukrajinské samostatnosti každým téměř dnem. Jest zajímavou, že kuli bylo sru tečněho protiboševického hnutí — bylo pouze na Ukrajině, kde šel byt čistě ukrajinský. Čteme-li boševické listy, vidíme, že skoro každý den jest odkryta povstalecká organizace, kdežto v Rusku jest úplný klid. A jest to docela samozřejmé. Ruský národ může žiti jen pod knížkou. Když vládl car, uposlechl jej — dnes jest žid Trocký, proč by i jej ne-

uposlechl? Vždyť jest ruskou tradicí — zůstati vždycky otroky.

Překlad dopisu z 10. února 1923, který byl poslán jednemu emigrantu-studentu české univerzity v Praze z Východní Halicé jeho 75 letým otcem, který barvitě líčí poměry, prostředky kterých jsou nuceni žiti naši bratři v rodné zemi. — «Měe dítě! Dnes obdržel jsem od Tebe listek, kde píšeš, co je nového na vesnici. Och! Dítě moje milé, znám o čem psát! Píš Ti a slze jako bráček padají na papír, neboť nemohu vydržeti lítosti, tak mne Mazur stoukl. Přijeli do naší obce Mazuři pro rekruty, kteří nechcili sami jít do vojska a s toho, u kterého byl rekrut odveden, tam dali po 4 koních a ke mně 2 koně a dva vojáky (antky) s rozkazem: «dávej jim ovec pro koně a jím maso», neboť když nedáš, tedy všechny slepice zafineme.» Šel jsem tedy k podporučíkovi, aby je dal do jiného stavení, neb zač mám je já držet, když u mne není rekruta a ovsu nemám, pouze k zásevu. Tak jsem tedy šel ke kováři, kde byl podporučík a poprosil jsem jej a on se mne těše, zda je u mne rekrut. Povídám, že není. Tu zavolal ihned k sobě vojáka, a řekl mu jít se mnou k četaři, aby vzal ode mne huláry, tak jsem přišel s tím vojákem k P... Hnatovi, neboť tam byl četař a povídá mi: Ty jsi chodil k představenému? I odpověděl jsem, že ano a on na to: «ty jsi syn tvá matka byla.» — Měl v ruce bílí a tak mne as patnáctkrát po zádech přetáhl jako dobytek. Šel jsem tedy domů, on ihned přišel za mnou do stavení a ptá se úskočně jako had: «Oč pak se Ti jedná?» Povídám mu, že nemám ovsu, jen k seti a on říká: «Tak ho přines sem, ukázal jsem mu tedy, bylo toho ještě as půl korce, který jsem ze dvou korců ještě neskrmil, neboť uschoval jsem k seti. Stále přicházejí k různým hospodářům ráno i večer. «Hospodáři, dejte ovsu, neboť nečtete-li dobrovolně, vezmeme sami» a tak dlouho stěží, dokud nedostali a leckterého i stoukl. A ty píšeš, aby se nestavěli k odvodu. Avšak již před odvodem 10 dnů byli tu huláni. Kdyby se tak vědělo, že n'ho za nedlouho bude, pak by jistě nechodili k odvodu a tak on! JE! I na Hryce přicházi řada 1902 a hle takové neštěstí! Když jsem ukázal ten oves, tedy i Hryc musel zapřísti všechny své k němu a tehdy mne podporučík udeřil pěstí do obličejce, že se má spustila krev nosem i ústy a na tváři měl jsem boudi asi týden, že bylo strašné se podívat. Buď zdraví!

*) Sprosté nadávky, nemožné k uveřejnění.

Inserci pro «Hlas Ukrajiny» sbírá firma

Mázel a spol., s. r. o., insertní a reklamní podniky v Praze II., Václavské náměstí 13.

Knihkupectví a antikvariát
S. LAVROVA
V PRAZE,
Karlovo náměstí 6.,
nabízí:

Knihy, učebnice, mapy, pohlednice všech slovanských jazyků při mírných a dostupných cenách.